

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐”

๒

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔^๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วม

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๖๑ ก วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

^๒ เหตุผลในการยกเลิก เนื่องจากเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน สมควรกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

ร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด^๓

^๓ ตามประกาศกระทรวงฯ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๗๗ ง กำหนดประเภทความพิการไว้ ๖ ประเภท ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ความพิการทางการเห็น ได้แก่

๑) ตาบอด หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการเห็น เมื่อตรวจวัดการเห็นของสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้ว อยู่ในระดับต่ำกว่า ๓ ส่วน ๖๐ เมตร(๓/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๔๐๐ ฟุต (๒๐/๔๐๐) ลงมาจนกระทั่งมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่างหรือมีลานสายตาแคบกว่า ๑๐ องศา

๒) ตาเห็นเลือนราง หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการเห็นเมื่อตรวจวัดการเห็นของสายตาข้างที่ดีกว่า เมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้ว อยู่ในระดับตั้งแต่ ๓ ส่วน ๖๐ เมตร (๓/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๔๐๐ ฟุต (๒๐/๔๐๐) ไปจนถึงต่ำกว่า ๖ ส่วน ๑๘ เมตร (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ ฟุต (๒๐/๗๐) หรือมีลานสายตาแคบกว่า ๓๐ องศา

๒. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่

๑) หูหนวก หมายถึง การที่บุคคล การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางกรได้ยิน เมื่อตรวจการได้ยิน โดยใช้คลื่น

ความถี่ที่ ๕๐๐ เฮิรตซ์ ๑,๐๐๐ เฮิรตซ์ และ ๒,๐๐๐ เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่ความดังของเสียง ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป

๒) หูตึง หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยิน เมื่อตรวจวัดการได้ยิน โดยใช้คลื่นความถี่ที่ ๕๐๐ เฮิรตซ์ ๑,๐๐๐ เฮิรตซ์ และ ๒,๐๐๐ เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่ความดังของเสียงน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาจนถึง ๔๐ เดซิเบล

๓) ความพิการทางการสื่อความหมาย หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องทางการสื่อความหมาย เช่น พูดไม่ได้ พูดหรือฟังแล้วผู้อื่นไม่เข้าใจ เป็นต้น

๓. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ได้แก่

๑) ความพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถของอวัยวะในการเคลื่อนไหว ได้แก่ มือ เท้า แขน ขา อาจมาจากสาเหตุอัมพาต แขน ขา อ่อนแรง แขน ขาขาด หรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนมีผลกระทบต่อการทำงานมือ เท้า แขน ขา

๒) ความพิการทางร่างกาย หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือความผิดปกติของศีรษะ ใบหน้า ลำตัว และภาพลักษณ์ภายนอกของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน

๔. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม หรือออทิสติก ได้แก่

๑) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ หรือความคิด

๒) ความพิการทางออทิสติก หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษาและการสื่อความหมาย พฤติกรรมและอารมณ์ โดยมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของสมอง และความผิดปกติที่แสดงก่อนอายุ ๒ ปีครึ่ง ทั้งนี้ ให้รวมถึงการวินิจฉัยกลุ่มออทิสติกสเปกตรัมอื่น ๆ

๕. ความพิการทางสติปัญญา ได้แก่ การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ หรือมีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าบุคคลทั่วไป โดยความผิดปกตินั้นแสดงก่อนอายุ ๑๘ ปี

๖. ความพิการทางการเรียนรู้ ได้แก่ การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางสมอง ทำให้เกิดความบกพร่องในด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ หรือกระบวนการเรียนรู้พื้นฐานอื่นในระดับความสามารถที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามช่วงอายุ และระดับสติปัญญา

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

“การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต” หมายความว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรคนพิการแต่ละประเภท” หมายความว่า องค์กรสมาชิกระดับชาติตามประเภทความพิการที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสำนักงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด^๕

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

^๕ ระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการแจ้งชื่อองค์กรคนพิการแต่ละประเภท พ.ศ. ๒๕๕๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๕๑ ง เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กำหนดหลักเกณฑ์การแจ้งชื่อองค์กรคนพิการให้ชัดเจน ได้แก่ องค์กรคนพิการที่ขอแจ้งเป็นองค์กรคนพิการแต่ละประเภทต้องมีคุณสมบัติ ได้แก่ (๑) สมาชิกสามัญขององค์กรต้องเป็นบุคคลที่มีบัตรประจำตัวคนพิการประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท หรือเป็นผู้ดูแลคนพิการประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท (๒) คณะกรรมการบริหารที่มีตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรต้องเป็นสมาชิกสามัญ และกรรมการที่ไม่มีตำแหน่งต้องเป็นสมาชิกสามัญไม่น้อยกว่าสี่ในห้าของกรรมการทั้งหมด (๓) มีเครือข่ายเป็นองค์กรสมาชิกหรือสาขาขององค์กรเป็นคณะบุคคลหรือนิติบุคคลตามประเภทความพิการประเภทนั้น ๆ ในระดับจังหวัดไม่น้อยกว่าห้าสิบจังหวัด (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร และ (๕) ได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เว้นแต่กรณีสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยเป็นผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมองค์กรคนพิการเป็นผู้รับรอง

“ผู้ช่วยคนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้แทนองค์การคนพิการ แต่ละประเภทจำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิก

ขององค์การคนพิการนั้น และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหกคนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย แผนหลัก และโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ด้วย^๕

^๕ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเอง การมีเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล การไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในสังคม การเคารพความแตกต่าง ความเท่าเทียมกันของโอกาส ความสามารถในการเข้าถึง สิทธิความเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติ สิทธิการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล สิทธิทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน สิทธิที่จะได้รับการเคารพต่อศักดิ์ศรีทางร่างกายและจิตใจ สิทธิในการอาศัยอยู่ในชุมชน สิทธิการเคารพการเป็นส่วนตัว สิทธิการเคารพในการสร้างครอบครัว สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิทางการศึกษา เป็นต้น

(๒) ให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(๓) เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายหรือกฎหมายอื่นใดของรัฐที่อาจมีผลกระทบต่อคนพิการ

(๔) กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๕) วินิจฉัยและมีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

(๖) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการตัดหนี้เป็นสูญโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) จัดกิจกรรมหลักระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๙) อนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุน ในส่วนที่เกินกว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน^๖

(๑๐) กำหนดมาตรฐาน ให้การรับรองหรือเพิกถอนการรับรององค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด^๗

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

^๖ ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๘(๒) กำหนดให้คณะกรรมการอนุมัติแผนงานหรือโครงการที่มีผู้ยื่นคำขอเกินสิบล้านบาท

^๗ ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การรับรองและเพิกถอนการรับรององค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นที่ให้บริการแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๘๙ ง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ สรุปสาระสำคัญ เช่น

๑. “มาตรฐาน” หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการส่งเสริม สนับสนุน รับรอง ติดตามประเมินผลและประกันคุณภาพในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นที่ให้บริการแก่คนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. องค์กรที่สามารถยื่นขอรับรองมาตรฐาน มี ๓ ประเภท ได้แก่ องค์กรของคนพิการ หมายถึง องค์กรของคนพิการซึ่งเป็นองค์กรที่มีคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเป็นกรรมการบริหาร องค์กรไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมด ตลอดจนมีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินงาน องค์กรเพื่อคนพิการ หมายถึง องค์กรที่มีวัตถุประสงค์หรือกิจการหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและมีใช้หน่วยงานภาครัฐ และ องค์กรอื่นที่ให้บริการแก่คนพิการ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการสามารถยื่นคำขอรับรองมาตรฐานต่อคณะอนุกรรมการได้ โดยให้องค์กรต่างๆ ได้ยื่นคำขอรับรองมาตรฐาน การกำหนดมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการ

๓. การกำหนดเกณฑ์ชีวิตมาตรฐานในด้านต่างๆ ขององค์กร จำนวน ๓ ด้านคือ ด้านประสิทธิภาพการบริหารงาน ด้านการให้บริการ และด้านคุณภาพการให้บริการ ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบเกณฑ์ชีวิตองค์กรของคนพิการมีเกณฑ์ชีวิต จำนวน ๖๘ ตัวชีวิต องค์กรเพื่อคนพิการ มีเกณฑ์ชีวิต จำนวน ๗๖ ตัวชีวิต ส่วนองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการอยู่ระหว่างกำหนด

๔. สถานที่ยื่นคำขอรับรองมาตรฐาน

ก. องค์กรด้านคนพิการที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ยื่นขอรับรองที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ข. องค์กรด้านคนพิการที่ตั้งในส่วนภูมิภาค ยื่นเอกสารที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

๕. เครื่องหมายการรับรองมีอายุสามปีนับแต่วันได้รับเครื่องหมายรับรอง

๖. องค์กรแห่งใดได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานซึ่งจะมีผลเสียหายต่อคนพิการหรือจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการลดลง สามารถดักเตือนเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไข หากองค์กรแห่งนั้นยังไม่แก้ไข โดยไม่มีเหตุอันควร สามารถเพิกถอนการรับรองมาตรฐานขององค์กรแห่งนั้นได้

มาตรา ๗ กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้ง กรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวันในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้ กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่ง นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) นายกรัฐมนตรีให้ออก

มาตรา ๙ ในกรณีที่กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจาก ตำแหน่งก่อนวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง

ทั้งนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๑๐ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน ถ้ารองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสามครั้ง

มาตรา ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เป็นการทั่วถึงให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการตามประเภทความพิการ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำ

จังหวัดในแต่ละจังหวัดและคณะอนุกรรมการอื่น เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะตามวรรคหนึ่งให้มีคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา ๑๙ อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ

ให้นำความในมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม^๕

^๕ ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามประเภทความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้นายกสมาคมของคนพิการหรือผู้แทนเป็นประธานอนุกรรมการตามประเภทความพิการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแต่ละประเภท

ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๕๑ ง เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

๑. กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการ โดยมีนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานอนุกรรมการ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัด ประกันสังคมจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ผู้แทน

สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ประธานสันนิบาตเทศบาลจังหวัด นายกสมาคมหรือประธานกรรมการบริหารขององค์กรคนพิการซึ่งเป็นสมาชิกหรือสาขาขององค์กรคนพิการแต่ละประเภทในจังหวัดองค์กรละหนึ่งคนตามบัญชีรายชื่อที่องค์กรคนพิการแต่ละประเภทได้รับรององค์กรไว้ที่ พก. ประธานหอการค้าจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นอนุกรรมการ มีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนองค์กรคนพิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่ เช่น ประกาศกำหนดแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัด ยุทธศาสตร์โครงการการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ โดยบูรณาการให้เข้ากับแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้น ๆ ประสานการดำเนินงานที่เกี่ยวกับคนพิการกับทุกภาคส่วน สนับสนุนหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับผู้พิการ ประสานทรัพยากร ตลอดจนระดมทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัด พิจารณากลับกรองและให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการและการขอกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ และกำกับดูแลติดตามการปฏิบัติตามแผนงานโครงการและการกู้ยืมเงินของคนพิการในจังหวัด และตรวจสอบติดตามสิทธิและสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นตามที่กฎหมายกำหนดตลอดจนการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

มาตรา ๑๒ ให้มีสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติขึ้นเป็นส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีเลขาธิการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของสำนักงาน

ให้เลขาธิการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งการแต่งตั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ส่วนราชการหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการดำเนินงาน การทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานด้านคนพิการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๒) สำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ สถานการณ์ของคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อประโยชน์ต่อการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และจัดทำแผนงานวิเคราะห์วิจัย ติดตาม ประเมินผลเสนอต่อคณะกรรมการ

(๓) จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๔) สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง การดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการเพื่อให้สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิคนพิการตลอดจนสนับสนุนและประสานงานให้หน่วยงานของรัฐจัดงบประมาณให้แก่องค์กรด้านคนพิการ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือแจ้งให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นในการปฏิบัติงาน ส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่น มาประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา^๙

^๙ ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับราชการของกระทรวง เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ข้าราชการสังกัดกระทรวง ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ๑) ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ผู้ตรวจราชการกระทรวง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เลขาธิการ พก. รองเลขาธิการ พมจ. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสังคม ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน นิติกร นักพัฒนาสังคม และนักวิชาการการเงินและบัญชี สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติระดับปฏิบัติการหรือเทียบเท่าขึ้นไป และ ๒) ให้ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในเขตท้องที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๑๕ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการที่ แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความ พิการด้วย

การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี หรือ ประโยชน์สาธารณะสนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้^{๑๐}

^{๑๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ กำหนดให้การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ จะกระทำมิได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ได้กำหนดนิยามของ “การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ” หมายถึง ความแตกต่าง การกีดกัน หรือการจำกัดบนพื้นฐานของความพิการซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือส่งผลให้เป็นการเสื่อมเสียหรือทำให้ไร้ผลซึ่งการยอมรับ การอุปโภคหรือการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองหรือด้านอื่น รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

พระราชบัญญัติจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ วรรคห้า กำหนดว่าสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความพิการ

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จริญญา ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้อธิบายไว้เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ สรุปว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ สามมาตรานี้ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษ ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ที่ห้ามไม่ให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ถูกตีความจำกัดด้วยว่า ห้ามภาครัฐเท่านั้น ไม่ได้ห้ามภาคเอกชน การตีความอย่างนี้ก็ไม่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของคนพิการ เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ถึงได้บัญญัติให้ชัดเจนเลยว่า ห้ามทั้งหน่วยงานของรัฐและนายจ้างเอกชน ผู้ประกอบกิจการเอกชน กว้างกว่ากรณีอื่น ถ้าท่านศึกษาประเด็นหรือศึกษาในด้านอื่นจะพบว่าไม่มีบทบัญญัติห้ามด้านเอกชน จะมีใกล้เคียงคือด้านแรงงาน ซึ่งก็ใช้กับภาคเอกชนเป็นหลัก แต่กรณีของคนพิการนี้ กฎหมายบัญญัติชัดเจนว่า ไม่ว่าภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานใด หรือบุคคลใด จะทำการเลือกปฏิบัติกีดกันเหยียดหยามไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุความพิการของเขาไม่ได้

(๒) มาตรา ๑๕ วรรคสอง ได้เปิดมิติใหม่ซึ่งไม่เคยมีในกฎหมายห้ามการเลือกปฏิบัติ ด้านอื่นๆ แม้แต่กฎหมายเกี่ยวกับสตรีซึ่งก้าวหน้ามากก็ยังไม่ปรากฏชัดเหมือนทางด้านคนพิการ โดยมาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติชัดเจนครั้งแรกในกฎหมายไทยว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เป็นธรรมหมายถึงความรวมถึงการเลือกปฏิบัติโดยทางอ้อม (Indirect Discrimination หรือ Disparate Impacts) ด้วย ซึ่งการห้ามเลือกปฏิบัติโดยอ้อมนี้เป็นหลักสากล แต่ในกฎหมายการเลือกปฏิบัติอื่นของไทยยังไม่ปรากฏชัดเจน ว่าห้ามเลือกปฏิบัติโดยทางอ้อมด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป ๒ ประการ ดังนี้

ก. ถึงแม้ว่าการปฏิบัติ การวางนโยบาย การออกมาตรการ การวางแผนงาน การทำระเบียบออกใช้เสมอภาคกันหมดทุกคน ไม่กีดกันใคร ไม่เลือกปฏิบัติใคร มาตรฐานเดียวกันหมด แต่ถ้าผลของปฏิบัติการนั้นทำให้เกิดผลเสียโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมแก่คนพิการทั่วไปก็ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการด้วย ในยุโรปเรียกว่าหลักนี้ว่า Indirect Discrimination แต่ในสหรัฐอเมริกาบางรัฐรู้จักกันในชื่อว่า Disparate Impact ซึ่งให้ความเข้าใจได้ง่ายในแง่ที่ว่า คุณทำเสมอภาคหมดก็จริงแต่ผลร้ายความเสียหายมันไปเกิดแก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากกว่าปกติ อย่างนี้เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ต้องไปวิเคราะห์กันว่าแค่ไหนจะมีผลกระทบมากกว่าปกติ

ข. การเลือกปฏิบัติโดยอ้อมตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ตามหลักสากลถือว่าการเลือกปฏิบัติโดยอ้อมไม่คำนึงถึงเจตนาของผู้เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ ถึงแม้ผู้เลือกปฏิบัติการณ์นั้น ออกกฎหมายนั้น ออกระเบียบนั้น ออกคำสั่งนั้นจะไม่เจตนาถล่มถ้านคนพิการเลย ทำโดยสุจริตใจว่าต้องการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ถ้าผลของการปฏิบัติการนั้นมันทำให้เสียโอกาสหรือเสียหายกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของคนพิการเกินความจำเป็นหรือเกินสมควรแล้วก็คือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางอ้อมได้ ลองมองสิครับว่านี่คือลักษณะพิเศษ จุดที่ว่าไม่คำนึงถึงเจตนาในกฎหมายสากลเขาชัดเจน แต่ว่ามาตรา ๑๕ วรรคสองของพระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้เขียนให้ชัดก็อาจต้องรอความเข้าใจของนักกฎหมายในบ้านเราที่จะต้องปรับตีความให้เข้ากับมาตรฐานสากลต่อไป

(๓) หลักกฎหมายเรื่องห้ามเลือกปฏิบัติเขามีข้อยกเว้น ว่า ถ้าการเลือกปฏิบัตินั้น มีเหตุผลความจำเป็นก็ยกเว้นให้ทำได้ครับ ในกฎหมายไทยเราเรียกว่า “เลือกปฏิบัติเท่าที่เป็นธรรม” ไม่ผิดครับ จะผิดก็ต่อเมื่อการเลือกปฏิบัตินั้นไม่เป็นธรรม จะเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมก็ดูที่พฤติการณ์และความรุนแรงเป็นเรื่อง ๆ ไปนะครับ ในหลักสากลเขาเรียกชื่อนี้ว่า “การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลชอบธรรมอย่างเพียงพอ (Objectively Justifiable)” เป็นข้อยกเว้นอย่างนี้ ในกฎหมายไทย นักกฎหมายไทยใช้มาโดยตลอด ซึ่งกฎหมายของเราได้นำข้อยกเว้นนี้มาบัญญัติไว้ด้วยครับ ให้เพิ่มจากที่ใช้กันอยู่อีกจุดหนึ่งในมาตรา ๑๕ วรรคสาม ถ้าท่านดูที่มาตรา ๑๕ วรรคสาม เหมือนจะพูดหลักการสากลเลยว่าถ้าการเลือกปฏิบัตินั้นมันมีเหตุผลอันสมควรเป็นธรรมก็ไม่ผิด แต่ที่เพิ่มขึ้นมาคือ ส่วนประโยชน์สุดท้ายของวรรคสามว่า แต่ถึงแม้จะเข้าข้อยกเว้นให้ทำการเลือกปฏิบัติได้ด้วยเหตุชอบธรรมที่จะทำได้ก็ต้องไม่ทอดทิ้งคนพิการที่ได้ต้องสูญเสียโอกาสหรือเสียหายจากปฏิบัตินั้น มาตรา ๑๕ วรรคสาม ในประโยคท้ายได้บัญญัติบทคุ้มครองคนพิการไว้ว่า แม้เข้าข้อยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อคนพิการได้ เพราะมีเหตุจำเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

แต่ผู้ปฏิบัติการจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาสีทธิประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

(๔) ถ้ามีใครสักคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนกระทำการฝ่าฝืนหลักห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการมีอำนาจมีสิทธิไปร้องขอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำนั้นได้ มาตรการนี้ยังไม่ในกฎหมายอื่น ไม่ว่าจะภาครัฐ ภาคเอกชน หรือบุคคลที่ปฏิบัติผิดหลักการนี้ต่อคนพิการ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนการกระทำนั้นได้ แล้วถ้าเขายังไม่ได้ทำแต่เขาจะต้องรอให้เขาทำให้เสียหายก่อนแล้วจะไปร้องขอต่อคณะกรรมการให้เพิกถอนได้ใช้หรือไม่ ไม่ต้องครับ ถ้าอยากทำ แต่ยังไม่ได้กระทำ หากกระทำแล้วจะเสียหายต่อคนพิการก็ขอให้คณะกรรมการสั่งห้ามไม่ให้กระทำได้ เมื่อคณะกรรมการสั่งให้เพิกถอนการกระทำที่ไม่เป็นธรรม หรือห้ามไม่ให้กระทำการอันจะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการแล้วยังไม่ตัดสิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหายจากปฏิบัติการที่ผิดกฎหมายนั้นที่จะฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายต่อจิตใจ โดยไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหายอย่างอื่นเลย บวกกับค่าเสียหายในเชิงลงโทษถ้าเป็นการปฏิบัติที่จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีหลักการนี้ แต่กฎหมายคนพิการเป็นเพียงฉบับเดียวที่เขียนให้ฟ้องร้องเอาค่าเสียหายได้ไม่เกินสี่เท่าของความเสียหายที่แท้จริง ซึ่งเหตุผลที่ต้องให้สิทธิพิเศษต่อคนพิการมาก เพราะเห็นว่าการไม่มีมนุษยธรรมโดยไม่ให้ออกาสแก่คนที่เป็รรองหรือต้อยโอกาสแต่ ยังไปกดขี่ข่มเหง โดยสภาพจึงมีความร้ายแรงทางจิตใจมาก เพราะฉะนั้นเป็นการสมควรแล้วที่ศาลกำหนดให้ชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษที่สูงกว่าความเสียหายให้ไปถึงสี่เท่าได้ ซึ่งในต่างประเทศในบางแห่งเขามีสูงไปถึงสิบเท่า ส่วนประเทศไทยเนื่องจากหลักการในข้อนี้ไม่เคยมีมาก่อนจึงได้ บัญญัติไว้ตามมาตรา ๑๖ ววรรคสอง ได้บัญญัติไว้พอสมควรแก่เหตุแล้ว

มาตรา ๑๖ คนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามมาตรา ๑๕ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การร้องขอตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องในอันที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่น อันมิใช่ตัวเงินให้แก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่คนพิการไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอ และการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด^{๑๐}

^{๑๐} ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ และได้แก้ไข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดสาระสำคัญ เช่น

๑) ให้มีคณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติ เสริมสร้างความตระหนักถึงสิทธิที่คนพิการพึงได้รับ การไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทก่อนมีการวินิจฉัยการร้องขอรวบรวมข้อเท็จจริงและจัดทำกรวินิจฉัยเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดกรณีพิพาทนั้น

๒) ให้ผู้ซึ่งได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการได้นำเสนอข้อเท็จจริงโดยทำเป็นคำร้องเพื่อให้คณะกรรมการได้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ โดยผู้มีสิทธิยื่นคำขอ ได้แก่ คนพิการ ที่ได้รับความเสียหายหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำที่มีลักษณะการเลือกปฏิบัติ หรือผู้ดูแลคนพิการ หรือองค์กรด้านคนพิการหรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการให้ดำเนินการร้องขอแทน

๓) วิธีการยื่นคำร้องขอ โดยให้คนพิการหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมาย ยื่นคำร้องขอ เป็นหนังสือหรือส่งทางไปรษณีย์หรือด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อให้คณะกรรมการ ดำเนินการวินิจฉัยและมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

๔) สถานที่ร้องขอ ผู้อยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้ร้องขอต่อสำนักงานหรือหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือหน่วยงานอื่นตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด ในจังหวัดอื่นให้ร้องขอต่อสำนักงาน พมจ. หรือหน่วยงานอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด

๕) กำหนดให้มีการไกล่เกลี่ยก่อนหากไม่สำเร็จ จึงเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนเสนอคณะกรรมการให้มีการวินิจฉัยและออกคำสั่งแล้วแจ้งให้คู่กรณีทราบต่อไป

มาตรา ๑๗ ในการใช้สิทธิตามมาตรา ๑๖ คนพิการหรือผู้ดูแล คนพิการอาจขอให้องค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องคดีแทนได้

การฟ้องคดีตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง ไม่ว่าคนพิการเป็นผู้ฟ้อง เองหรือองค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ฟ้องแทน ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชา ธรรมเนียม

มาตรา ๑๘ ให้สำนักงานเป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับ คนพิการในกรุงเทพมหานครโดยมีเลขาธิการ เป็นนายทะเบียนกลาง สำหรับ จังหวัดอื่นให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่ เป็นสำนักงานทะเบียนจังหวัดสำหรับคนพิการในจังหวัดของตนอีกหน้าที่หนึ่งโดย มีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นนายทะเบียนจังหวัด

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิตามมาตรา ๒๐ คนพิการอาจยื่นคำขอมอบบัตรประจำตัวคนพิการต่อนายทะเบียนกลางหรือนาย ทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียนกลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือ สถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือ คนไร้ความสามารถหรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไป ยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาลหรือผู้ดูแลคนพิการ แล้วแต่ กรณี จะยื่นคำขอแทนก็ได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อ นายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณีด้วย

การยื่นคำขอมอบบัตรประจำตัวคนพิการและการออกบัตร การ กำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิการขอสละสิทธิของคนพิการ และอายุบัตร ประจำตัวคนพิการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดในระเบียบ^{๑๒}

^{๑๒} ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับบัตรประจำตัว คนพิการ พ.ศ.๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑) กำหนดให้คนพิการที่มีสัญชาติไทยสามารถยื่นคำขอมอบบัตรประจำตัวคนพิการต่อ สำนักงานหรือศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชนเขต๑-๑๒ ในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหน่วยงานภาครัฐอื่นตามที่ เลขาธิการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดได้ทุกแห่งไม่ต้องยื่นที่ภูมิลำเนา

๒) กรณีคนพิการที่ไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการแล้วแต่กรณี ยื่นคำขอแทน โดยให้นำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือ สำเนาทะเบียนบ้านของบุคคลนั้น และหลักฐานอื่นที่แสดงให้เห็นว่าได้รับมอบอำนาจจาก คน พิการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนพิการเนื่องจากเป็นผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแล คนพิการแล้วแต่กรณี

๓) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำขอ ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาบัตร ประจำตัวข้าราชการ สำเนาสูติบัตรของคนพิการหรือหนังสือรับรองการเกิดสำหรับเด็ก

สำเนาทะเบียนบ้านของคนพิการ รูปถ่าย ๒ รูป ใบรับรองความพิการรับรอง เว้นแต่กรณีสภาพความพิการที่สามารถเห็นได้โดยประจักษ์ไม่ต้องมีใบรับรองความพิการก็ได้

ในกรณีคนพิการมีหลักฐานตามทะเบียนบ้านว่า มีสัญชาติไทยและมีเลขประจำตัวประชาชนแต่ไม่มีบัตรประชาชนหรือสูติบัตร ให้เจ้าหน้าที่ออกบัตรประจำตัวคนพิการโดยบันทึกปากคำเจ้าบ้านและพยานบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการระดับเทียบเท่าชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ว่าเป็นบุคคลเดียวกันกับบุคคลที่มีชื่อตามทะเบียนบ้าน

๔) เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้ว ให้พิจารณาออกบัตรประจำตัวคนพิการตามคำขอโดยเร็ว และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันพิจารณาคำขอเสร็จ

๕) ถ้านายทะเบียนมีคำสั่งไม่ออกบัตรประจำตัวคนพิการให้แก่ผู้ใดนั้นต้องแจ้งคำสั่งพร้อมเหตุผลเป็นหนังสือแก่ผู้ยื่นคำขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งไม่ให้มีบัตรประจำตัวคนพิการดังกล่าว รวมทั้งแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ภายในสามสิบวันด้วย

๖) กำหนดให้บัตรมีอายุหกปีนับแต่วันออกบัตรและมีสองประเภท (๑) บัตรที่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (๒) บัตรที่ไม่ได้ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์

๗) กรณีบัตรประจำตัวคนพิการหมดอายุ ชำรุด สูญหาย หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญเกี่ยวกับคนพิการ ให้คนพิการหรือบุคคลที่ทำการแทนยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอมีบัตรประจำตัวคนพิการใหม่ได้ และในกรณีบัตรหมดอายุ ให้คนพิการหรือบุคคลที่ทำการแทนยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการใหม่ก่อนวันที่บัตรประจำตัวคนพิการเดิมหมดอายุก็ได้

๘) กรณีผู้ดูแลคนพิการต้องเป็นผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกันกับคนพิการหรือเป็นผู้ดูแลคนพิการซึ่งคนพิการอาศัยอยู่ด้วยตามความเป็นจริง ในกรณีที่มีผู้ดูแลคนพิการทั้งสองประเภทดังกล่าว ให้ระบุนายการของผู้ดูแลคนพิการซึ่งคนพิการอาศัยอยู่ด้วยตามความเป็นจริงเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้มีหนังสือรับรองจากข้าราชการระดับเทียบเท่าชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านว่าเป็นผู้ดูแลคนพิการจริง

๙) คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการถึงแก่ความตาย หรือได้รับการแก้ไขฟื้นฟูจนไม่มีสภาพความพิการ หรือมีความประสงค์จะยกเลิกการมีบัตรประจำตัวคนพิการ ให้ผู้มีบัตรประจำตัวคนพิการหรือบุคคลที่ทำการแทนแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อจำหน่ายออกจากทะเบียนบัตรประจำตัวคนพิการต่อไป

๑๐) ให้นายทะเบียนแต่งตั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอื่นให้มีหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการออกบัตรประจำตัวคนพิการ

ตามประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง แบบและรายละเอียดของสภาพความพิการที่สามารถเห็นได้โดยประจักษ์ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๖๔ ง เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ กำหนดความพิการที่สามารถเห็นได้โดยประจักษ์ จำนวน ๓ ประเภท คือ ความพิการทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่ไม่มีลูกตาทั้งสองข้าง ลูกตาสีขาวขุ่น ไม่มีลูกตาดำ ลูกตาฝ่อ โดยต้องมีความผิดปกติดังกล่าวทั้งสองข้าง ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่ บุคคลที่ไม่มีหูทั้งสองข้าง และความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ได้แก่ บุคคลที่แขนขาตั้งแต่ระดับข้อมือขึ้นไป หรือขาขาดตั้งแต่ระดับข้อเท้าขึ้นไปอย่างน้อยหนึ่งข้าง

ต่อมาได้มีประกาศสำนักงาน จำนวน ๓ ฉบับ เรื่อง กำหนดให้สถานพยาบาลเอกชนออกเอกสารรับรองความพิการ มีสถานพยาบาลเอกชนยินดีเข้าร่วมออกเอกสารรับรองความพิการให้แก่คนพิการ ได้แก่

- (๑) โรงพยาบาลเพชรเวช เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
- (๒) โรงพยาบาลกรุงธน ๒ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
- (๓) โรงพยาบาลก้องสิวมูลนิธิ เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร
- (๔) โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ประชาชื่น เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
- (๕) โรงพยาบาลตา หู คอ จมูก เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
- (๖) โรงพยาบาลเมืองเพชร – ธนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- (๗) โรงพยาบาลอ่างทองเวชการ ๒ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
- (๘) โรงพยาบาลปิยะมินทร์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- (๙) โรงพยาบาลเอกชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
- (๑๐) โรงพยาบาลโสธรเวช อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (๑๑) โรงพยาบาลเอกชล อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
- (๑๒) โรงพยาบาลชานคามิลโล อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
- (๑๓) โรงพยาบาลศุภมิตร อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
- (๑๔) โรงพยาบาลศิริเวช ลำพูน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
- (๑๕) โรงพยาบาลเมืองเพชร อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
- (๑๖) โรงพยาบาลพัฒนเวชสุโขทัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
- (๑๗) โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ศรีบุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- (๑๘) โรงพยาบาลเฉลิมกลางคั่นคร-ราม อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- (๑๙) โรงพยาบาลแพร่ – งาม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
 (๒๐) โรงพยาบาลแพทย์ปัญญา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
 (๒๑) โรงพยาบาลเสรีรักษ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
 (๒๒) โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 (๒๓) โรงพยาบาลศรีวิชัย เมืองสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
 (๒๔) โรงพยาบาลศุภมิตรเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 (๒๕) โรงพยาบาลกรุงเทพ – พัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
 (๒๖) โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
 (๒๗) โรงพยาบาลอินเตอร์เวชการ พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 (๒๘) โรงพยาบาลเชียงใหม่ใกล้หมอ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
 (๒๙) โรงพยาบาลหริภุญชัย เมโมเรียล อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
 (๓๐) โรงพยาบาล ป.แพทย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 (๓๑) โรงพยาบาลกรุงเทพ – ราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 (๓๒) โรงพยาบาลกรุงเทพ – ภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
 (๓๓) โรงพยาบาลมิชชั่นภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
 (๓๔) โรงพยาบาลปิยรักษ์ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
 (๓๕) โรงพยาบาลพิสัยเวช อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
 (๓๖) โรงพยาบาลพระราม ๒ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
 (๓๗) โรงพยาบาลเซ็นทรัลเชียงใหม่ เมโมเรียล จังหวัดเชียงใหม่
 (๓๘) โรงพยาบาลมนารมย์ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ ให้สถานพยาบาลเอกชนมอบหมายให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสังกัด
 ตรวจวินิจฉัยสภาพความพิการตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพิจารณาออก
 เอกสารรับรองความพิการให้แก่คนพิการ เพื่อประกอบการขอมีบัตรประจำตัวคนพิการตาม
 มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๐ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่ง
 อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่น
 จากรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์
 และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อ
 ส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมพฤติกรรม
 สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

(๒) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือ
 แผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือใน
 สถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบโดยให้
 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ
 ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(๓) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน
 การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการ
 ประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความ
 ช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์
 วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

(๔) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ
 และการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับ

บุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(๕) การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาทุนความว่าต่างแก้ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

(๗) บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใดๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

(๙) การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

(๑๐) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้ช่วยคนพิการ ให้มีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ มีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีสถานสงเคราะห์เอกชนจัดที่อยู่อาศัยและสวัสดิการให้แล้ว รัฐต้องจัดเงินอุดหนุนให้แก่สถานสงเคราะห์เอกชนนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรม ทักษะ การเลี้ยงดู การจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี ตามที่กฎหมายกำหนด

องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา นี้ มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่าย ตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่^{๑๓}

^{๑๓} ด้านการแพทย์

๑) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้บริการในเรื่องการให้สิทธิคนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในเรื่องต่างๆ สรุปได้ดังนี้

(๑) สิทธิคนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัย การตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจพิเศษด้วยวิธีอื่นๆ ตามชุดสิทธิประโยชน์ การแนะนำ การให้คำปรึกษา และการจัดบริการเป็นรายกรณี การให้ยา และหัตถการพิเศษอื่นๆ การศัลยกรรม การบริการพยาบาลเฉพาะทาง กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด การแก้ไขการพูด พฤติกรรมบำบัด จิตบำบัด ดนตรีบำบัด พลบำบัด ศิลปะบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน การพัฒนาทักษะในการสื่อความหมาย การบริการส่งเสริมพัฒนาการ หรือบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การบริการแพทย์ทางเลือก การพัฒนาทักษะทางสังคม สังคมสงเคราะห์ และสังคมบำบัด การประเมินและเตรียมความพร้อมก่อนการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพหรือการประกอบอาชีพ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น หรือการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การบริการข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อในรูปแบบที่เหมาะสมกับความพิการซึ่งคนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะแก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน การเยี่ยมบ้าน กิจกรรมการให้บริการเชิงรุก การฝึกทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การบริการทันตกรรม และการให้บริการเกี่ยวกับกายอุปกรณ์เทียม กายอุปกรณ์เสริม เครื่องช่วยความพิการ หรือสื่อส่งเสริมพัฒนาการ

(๒) การกำหนดสถานที่และรายการค่าใช้จ่าย (ข้อ ๓) กำหนดให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ การรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการและสื่อส่งเสริมพัฒนาการจากสถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลในกำกับของรัฐ สถานพยาบาลรัฐวิสาหกิจ สถานพยาบาลเอกชนตามที่หน่วยงานของรัฐประกาศกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ค่าห้องและ

ค่าอาหารตามอัตราที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ

(๓) การกำหนดวิธีการเบิกจ่าย (ข้อ ๔) กำหนดให้สถานพยาบาลเบิกค่าใช้จ่ายตามสิทธิของคนพิการที่ได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐว่าด้วยการนั้นก่อน และหากสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐว่าด้วยการนั้นไม่เพียงพอตามความจำเป็น ให้สถานพยาบาลแห่งนั้นส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เป็นผู้กำหนดสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การสนับสนุนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในการเบิกเงินค่าใช้จ่ายของสถานพยาบาลต่างๆ ให้สถานพยาบาลแห่งนั้นเบิกจ่ายจากกองทุนที่คนพิการรายนั้นมีสิทธิ เช่น กองทุน สปสช. กองทุนประกันสังคม กองทุนสวัสดิการรักษายาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ เว้นแต่เป็นกรณีการจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการที่มีมูลค่าสูงเฉพาะกรณีตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานของรัฐมิได้กำหนดไว้ จึงให้ศูนย์สิทธิเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติเป็นหน่วยงานในการดำเนินการได้

(๔) กำหนดวิธีการปฏิบัติในกรณีอุปกรณ์ชำรุด (ข้อ ๕) ในกรณีที่อุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการ หรือสื่อส่งเสริมพัฒนาการที่คนพิการนั้นได้รับชำรุดบกพร่องใช้การไม่ได้ ให้สถานพยาบาลตามข้อ ๓ ที่สามารถดำเนินการได้ทำการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์หรือจัดหาให้ใหม่ได้ โดยให้เบิกค่าใช้จ่ายตามข้อ ๔

(๕) กำหนดหน่วยประสานการปฏิบัติ (ข้อ ๖) ให้ศูนย์สิทธิเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ เป็นหน่วยประสานงานและสนับสนุนงานด้านวิชาการ เทคนิควิธีการ ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การวิจัยพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการที่มีมูลค่าสูงเฉพาะกรณีตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานของรัฐมิได้กำหนดไว้

๒) พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิด้านสุขภาพ โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าบริการในการรับบริการทางสาธารณสุขให้แก่หน่วยบริการสาธารณสุข ในปี ๒๕๔๗ ได้มีประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดสิทธิของคนพิการและทหารผ่านศึก ซึ่งคนพิการและทหารผ่านศึกสามารถใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุข ณ หน่วยบริการของรัฐได้ทุกแห่งได้

๓) ประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๕๒

๔) พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดแนวทางและวิธีการคุ้มครองสิทธิบุคคลซึ่งมีอาการผิดปกติทางจิต

๕) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดสิทธิคนทุพพลภาพที่เป็นผู้ประกันตนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

๖) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิด้านสุขภาพ โดยกำหนดให้คนพิการที่มีความจำเป็นในเรื่องสุขภาพได้รับการคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสม รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดความพิการโดยกำเนิด โดยกำหนดให้หญิงได้รับการสร้างเสริมและการคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสมด้านการดูแลสุขภาพทางเพศและสุขภาพของระบบเจริญพันธุ์ซึ่งมีความจำเป็น ชับซ้อนและมีอิทธิพลต่อสุขภาพของหญิงตลอดชีวิต

ด้านการศึกษา

๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีสาระสำคัญในการกำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิทางการศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อมีความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(๒) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา โดยในปัจจุบันได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามที่มาตรา ๑๐ แห่งกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับบุคคลปกติอย่างแท้จริง

(๓) ให้สิทธิคนพิการในการได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและความเป็นธรรม

๒) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ กำหนดให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาในเรื่องการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ

๓) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนดังกล่าวและนำไปสู่การปฏิบัติ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งจัดประชุมเพื่อประเมิน ทบทวน และปรับแผน พร้อมจัดทำรายงานผลปีละ ๒ ครั้งด้วย

๔) ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๐๖ ง เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ สรุปได้ ดังนี้ (๑) ให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการตามภารกิจของสถานศึกษานั้น โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ในกรณีที่สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาโดยไม่มีเหตุผลและความจำเป็นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ให้ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (๒) ให้มีการจัดทำหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา ให้สถานศึกษาและส่วนราชการที่รับผิดชอบดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท ตามรูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด หรือตามที่สถานศึกษาเห็นสมควร (๓) กรณีที่คนพิการซึ่งมีอุปสรรคและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือในการเดินทางเพราะเหตุแห่งความพิการนั้น ให้สถานศึกษาหรือส่วนราชการที่รับผิดชอบจัดบริการสำหรับการเดินทาง หากเงินอุดหนุนของสถานศึกษาไม่เพียงพอ ให้สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนจากกองทุนหรือส่วนราชการต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นได้ และ (๔) ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาเป็นกรณีพิเศษแก่สถานศึกษา ทั้งนี้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

๕) ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันเดียวกัน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ (๑) กรณีการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการ และให้สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วน หรือจำนวนที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงประเภทของความพิการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ส่วนราชการ สถาบันการอาชีวศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษากำหนด และให้สถานศึกษานั้นแจ้งต่อคณะกรรมการเพื่อทราบไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนเริ่มปีการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นไป (๒) กรณีการศึกษาระดับอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาในทุกสังกัดทั้งรัฐและเอกชนมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสมโดยให้คำนึงถึงประเภทของความพิการด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด และแจ้งคณะกรรมการเพื่อทราบไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนเริ่มปีการศึกษา (๓) สถานศึกษาทั้งอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บจากนักศึกษาพิการ หากหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ ไม่เกินอัตราและรายการที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด โดยส่วนราชการหรือสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลหรือสถาบันอุดมศึกษา อาจทำข้อตกลงขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ (๔) ให้ส่วนราชการรับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ต่อคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๖) ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ ประกาศในราช

กิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๗๔ ง ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ สรุปได้ ดังนี้

(๑) สถานศึกษาที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ต้องเป็นสถานศึกษาที่ได้รับคนพิการ ซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ และผู้นั้นต้องไม่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรีมาก่อน เว้นแต่ผู้ที่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีสิทธิได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรีได้

(๒) รายการที่ให้การอุดหนุนประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นในทำนองเดียวกันกับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ตามรายการและอัตราที่กำหนดในระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศของส่วนราชการ สถาบันการอาชีวศึกษาหรือสถานศึกษาเอกชน แล้วแต่กรณี

(๓) ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งประมาณการจำนวนเงินและจำนวนนักศึกษาพิการที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษาในแต่ละปีเพื่อประกอบการจัดทำคำขอของประมาณประจำปี โดยรายงานต่อส่วนราชการ ทั้งนี้ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี พร้อมทั้งรายงานจำนวนเงินที่จะต้องเรียกเก็บและรายชื่อนักศึกษาพิการที่รับเข้าศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา ตามแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมด้วยระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ของสถานศึกษาที่ใช้บังคับในภาคการศึกษานั้น โดยรายงานต่อส่วนราชการ เพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ ภายในเดือนมิถุนายนและพฤศจิกายนของทุกปี

๗) ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๗๔ ง ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ สรุปได้ ดังนี้

(๑) สถาบันอุดมศึกษาที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับคนพิการ ซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเข้าศึกษาในหลักสูตรไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรี และผู้นั้นต้องไม่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีมาก่อน

(๒) รายการที่ให้การอุดหนุน ตามข้อ ๔ ประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นในทำนองเดียวกันกับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ตามรายการที่ปรากฏในระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในทุกหลักสูตร ทั้งนี้ ไม่เกินอัตราบาท/ราย/ปี ดังต่อไปนี้

๑. สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ๖๐,๐๐๐ บาท
๒. ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ๖๐,๐๐๐ บาท
๓. วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๗๐,๐๐๐ บาท
๔. เกษตรศาสตร์ ๗๐,๐๐๐ บาท
๕. สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เภสัชศาสตร์ ๘๐,๐๐๐ บาท
๖. แพทยศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ ๑๕๐,๐๐๐ บาท

(๓) การยื่นคำขอรับเงินอุดหนุน ให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการประมาณการจำนวนเงินและจำนวนนิสิตนักศึกษาที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษาในแต่ละปีเพื่อประกอบการจัดทำคำขอประมาณประจำปี โดยรายงานต่อสำนักงาน ทั้งนี้ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี พร้อมทั้งรายงานจำนวนเงินที่จะต้องเรียกเก็บและรายชื่อนิสิตนักศึกษาที่รับเข้าศึกษาในแต่ละภาคการศึกษาตามแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมด้วยระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศของสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้บังคับในภาคการศึกษานั้น โดยรายงานต่อสำนักงานเพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ ภายในเดือนมิถุนายนและพฤศจิกายนของทุกปี

(๔) ให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งรายงานข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่การ ต่อสำนักงานตามแบบที่เลขาธิการกำหนด อย่างน้อยปีละครั้ง ทั้งนี้ ภายในเดือนกันยายนของทุกปี เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการต่อไป

(๕) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับนิสิตนักศึกษาซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการเข้าศึกษา ก่อนประกาศนี้ใช้บังคับได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

(๖) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คนพิการได้รับสิทธิทางการศึกษาเป็นพิเศษจากกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ และให้สิทธิคนพิการในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น

ด้านสวัสดิการสังคม

๑. บริการล่ามภาษามือ

ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้กำหนดให้คนพิการทางการได้ยิน มีสิทธิยื่นคำขอเพื่อขอรับบริการล่ามภาษามือในกรณีต่างๆ ได้แก่ การใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ การร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรม รวมทั้งเป็นผู้บรรยายโดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน เป็นผู้จัดซึ่งมีคนพิการทางการได้ยินเข้าร่วมด้วยและบริการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ส่วนการยื่นคำขอรับความช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานที่อื่นตามที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประกาศกำหนด และในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือที่หน่วยบริการในพื้นที่ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด

ต่อมาได้มีการแก้ไขระเบียบโดยกำหนดให้องค์กรเอกชนหรือองค์กรด้านคนพิการ ให้เป็นหน่วยบริการล่ามภาษามือตามภารกิจและท้องที่ที่กำหนดได้ โดยได้รับการสนับสนุนค่าบริหารจัดการระบบการให้บริการล่ามภาษามือ เช่น ค่าจ้างผู้ประสานงาน ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ตามประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ได้ออกประกาศกำหนดอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือแก่คนพิการทางการได้ยิน สรุปได้ดังนี้

(๑) การใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ หรือการร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรแสดงตนอื่น ๆ ตามกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมสัญญาและขออนุมัติหรืออนุญาตต่าง ๆ การขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย การให้ปากคำต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และการไต่สวนเพื่อระงับข้อพิพาทต่าง ๆ การขอรับบริการสาธารณสุขอื่น เพื่อสนองตอบความ

จำเป็นพื้นฐานของคนพิการและบุคคลในครอบครัว ซึ่งต้องอยู่ในความดูแลของคนพิการให้จ่ายค่าตอบแทนในอัตราไม่ต่ำกว่าชั่วโมงละ ๓๐๐ บาท และไม่เกินชั่วโมงละ ๕๐๐ บาท

การนับระยะเวลาเพื่อคำนวณค่าตอบแทนในแต่ละครั้งให้นับตั้งแต่เวลาเริ่มปฏิบัติงานจริงจนถึงเวลาสิ้นสุดการปฏิบัติงาน เมื่อรวมระยะเวลาการปฏิบัติงานแล้วมีเศษของชั่วโมง หากมีเศษของชั่วโมงถึงครึ่งชั่วโมงให้นับเป็นหนึ่งชั่วโมง ถ้าไม่ถึงครึ่งชั่วโมงให้ปัดทิ้ง ล่ามภาษามือที่ได้รับค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้งดเบิกเบี้ยเลี้ยงเดินทาง

(๒) การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรม รวมทั้งเป็นผู้บรรยายโดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชนเป็นผู้จัดซึ่งมีคนพิการทางการได้ยินเข้าร่วม ให้จ่ายตามที่ปฏิบัติงานจริงอัตราชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท ให้เบิกจ่ายได้ไม่เกิน ๒ คนต่อชั่วโมง ไม่เกิน ๖ ชั่วโมงต่อวัน และในกรณีที่ประชุมกลุ่มย่อยให้จ่ายตามที่ปฏิบัติงานจริงอัตราชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท โดยให้เบิกจ่ายได้กลุ่มละไม่เกิน ๑ คน

การประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรมที่มีผู้เข้าร่วมประชุมหรือผู้บรรยายใช้ภาษาต่างประเทศและล่ามภาษามือต้องแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษามือโดยตรง อัตราการจ่ายค่าตอบแทนล่ามภาษามือให้เป็นดุลพินิจของเลขาธิการ พก.

๒. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ ตามระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๔๖ ง เมื่อ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ ได้กำหนดแนวทางการคุ้มครองสิทธิคนพิการ สรุปได้ ดังนี้

๒.๑ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ โดยการเพิ่มเติม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วนหรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อขจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวกและเหมาะสมกับสภาพความพิการ รวมถึงเพื่อความปลอดภัยและสุขอนามัย โดยคนพิการในเขตกรุงเทพมหานคร ให้อยู่อาศัยต่อหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามที่อยู่อาศัยที่พัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประกาศกำหนดหรือในจังหวัดอื่นที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือหน่วยบริการในพื้นที่ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

ต่อมาได้มีประกาศรองรับการปฏิบัติ รวม ๒ เรื่อง

(๑) ประกาศคณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เรื่อง ประเภทและรายละเอียดของการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดรายละเอียดในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ได้แก่ ห้องน้ำและห้องอาบน้ำ ทางเดินภายในบ้าน ห้องนอน เตียงนอน พื้นที่พักผ่อน ห้องครัว ห้องอาหาร หลังคา ซานบ้าน สวน ทางเดินรอบบ้าน ภายนอกอาคาร เช่น การปรับปรุงทางเดิน ทางลาด ราวจับเดิน และที่จอดรถ และอื่นๆ เพื่อให้ที่อยู่อาศัยมีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

(๒) ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราการเงินและรายการค่าใช้จ่ายในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ กำหนดอัตราเงินในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการในลักษณะเหมาจ่ายรายละไม่เกินสองหมื่นบาท

๒.๒ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ โดยจัดจ้างบุคคลเพื่อให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต ภายในระยะเวลาหนึ่งตามความจำเป็นไม่เกินหนึ่งปี ซึ่งต้องจัดให้มีการรับจดทะเบียนผู้ช่วยคนพิการโดยในเขตกรุงเทพมหานคร ให้อยู่อาศัยต่อหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามประกาศกำหนดหรือในจังหวัดอื่นที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และคนพิการที่ยื่นคำขอให้ มีผู้ช่วยคนพิการต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการ มีความจำเป็นเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตได้ และไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

ตามประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราค่าตอบแทนแก่ผู้ช่วยคนพิการและรายการค่าตอบแทนอื่นที่จัดให้มีบริการผู้ช่วยคนพิการ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยผู้ช่วยคนพิการชั่วโมงละ ๕๐ บาท วันละไม่เกินหกชั่วโมง หรือเดือนละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบชั่วโมง ในกรณีองค์กรเอกชนเป็นหน่วยให้บริการในพื้นที่ในอัตราร้อยละสิบของค่าตอบแทนผู้ช่วยคนพิการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๒.๓ การคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล โดยกำหนดให้คนพิการที่ไม่มีบิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่รับคนพิการไว้ดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดู ได้รับสวัสดิการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ การจัดหาครอบครัวอุปการะ การส่งเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือเรื่องอื่นๆ สำหรับคนพิการที่จะได้รับสิทธิในเรื่องนี้ต้องมีผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยง

ดูได้ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง หรือที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงหรือไม่เหมาะสม ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอรวมทั้งให้การสนับสนุนสถานสงเคราะห์เอกชนที่รับอุปการะคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลด้วย

๒.๔ การกำหนดสิทธิผู้ดูแลคนพิการ โดยให้ผู้ดูแลคนพิการซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือยากลำบากเนื่องจากต้องดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับสิทธิในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะการเลี้ยงดูคนพิการ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ การทำงานในสถานประกอบการ การฝึกอาชีพ การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ การมีงานทำหรือให้สัมปทานหรือสถานที่จำหน่ายสินค้า การจัดจ้างแบบเหมางานและอื่นๆ

๓. มาตรการทางภาษีเพื่อคนพิการ

(๑) ผู้ดูแลคนพิการ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติว่าให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็น (ฎ) ของ (๑) ในมาตรา ๔๗ แห่งประมวลรัษฎากร (ฎ) ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา สามีหรือภริยา บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ บิดามารดาหรือบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ หรือบุคคลอื่นที่มีเงินได้เป็นผู้ดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คนละหกหมื่นบาท โดยบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูต้องเป็นคนพิการ ซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือเป็น คนทุพพลภาพ มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ วรรคสอง บัญญัติว่า การหักลดหย่อนบุตรบุญธรรม ให้หักได้ในฐานะบุตรบุญธรรมเพียงฐานะเดียว โดยให้หักลดหย่อนสำหรับเงินได้พึงประเมินประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่จะต้องยื่นแบบรายการในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

(๒) คนพิการ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๘๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๓๒ ก ราชกิจจานุเบกษา ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากรว่าด้วยการลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่คนพิการมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในปีภาษีได้รับ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งแสนเก้าหมื่นบาท สำหรับปีภาษีนั้น ทั้งนี้ตั้งแต่ปีภาษี ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

(๓) องค์กรเอกชน ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๕๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๔ เกี่ยวกับกับการยกเว้นภาษีให้แก่บุคคลธรรมดา หรือ

นิติบุคคลที่บริจาคให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา ๒๐ ด้ร้อยละหนึ่งร้อยแต่เมื่อรวมกับวงการบริหารจัดการเพื่อการศึกษาและสนามกีฬาหรือสนามเด็กเล่นไม่เกินร้อยละ ๑๐

๔. การช่วยเหลือทางกฎหมาย

ตามระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๐๕ ง เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ กำหนดให้คนพิการได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การให้ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมสัญญา การไกล่เกลี่ยหรือการประนีประนอมยอมความ การจัดหาทนายความ และการให้ความช่วยเหลืออื่น ในทางคดีต่างๆ ได้แก่ คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีแรงงาน และคดีทรัพย์สินทางปัญญา

ต่อมาได้มีประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง อัตราวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือทางกฎหมายและจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ สรุปได้ ดังนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมศาลและค่าฤชาธรรมเนียมอื่น ๆ ให้เป็นตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือตามที่ศาลเรียกเก็บ ทั้งนี้ ค่าขึ้นศาลให้พิจารณาตามความเสียหายที่แท้จริงแต่ไม่เกินทุนทรัพย์ที่เรียกร้องสามแสนบาท เว้นแต่คณะอนุกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนพิการ จะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

(๒) ค่าวิชาชีพทนายความคดีละห้าพันบาท โดยแบ่งจ่ายเมื่อยื่นฟ้องหรือยื่นคำให้การแล้ว กึ่งหนึ่งและจ่ายภายหลังจากมีคำพิพากษาถึงที่สุดอีกกึ่งหนึ่ง

(๓) เงินเป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา หรือตามที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น กำหนด

(๔) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดี โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง มีดังนี้

๑) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของทนายความเทียบได้กับข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับชำนาญการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการช่วยเหลือทางคดีให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

๒) ค่าถ่ายเอกสารประกอบสำนวนคดี หรือค่าประกาศโฆษณาทางคดีให้จ่ายตามที่จ่ายจริงได้ไม่เกินครั้งละสองพันบาท

๓) ค่าธรรมเนียมการโอนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการบังคับคดีหรือการพิสูจน์พยานหลักฐานให้เป็นไปตามที่ส่วนราชการนั้นเรียกเก็บ

๔) ค่าตอบแทนผู้ไกล่เกลี่ยในกรณีที่มีหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจอนุมัติพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการให้ข้อพิพาทระงับโดยเร็วอาจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกส่วนราชการนั้นเป็นผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนดำเนินทางคดีได้ ไม่เกินคดีละหนึ่งพันบาท

ในกรณีที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนอื่นของทางราชการสำหรับการปฏิบัติงานนั้นแล้ว ให้เบิกได้ทางเดียว

๕. สวัสดิการเบี้ยความพิการ

๑) ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๖ ง เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการได้รับความช่วยเหลือและเอื้ออำนวยให้คนพิการมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดี เนื่องจากคนพิการมีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่าบุคคลทั่วไป โดยให้คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการไปลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยความพิการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีชื่ออยู่ตามทะเบียนบ้าน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจ่ายเงินเบี้ยความพิการ ให้จ่ายได้ในอัตราเดือนๆ ละห้าร้อยบาท โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิเป็นรายเดือนภายในวันที่สิบของทุกเดือน เริ่มจ่ายเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๓ ในกรณีคนพิการที่ได้รับเบี้ยความพิการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งย้ายภูมิลำเนาไปอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ไม่เป็นเหตุให้สิทธิการได้รับเบี้ยความพิการสิ้นสุดลง สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ในกรณีคนพิการซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๕ เป็นผู้ซึ่งต้องขังหรือจำคุกอยู่ในเรือนจำ หักชลอสถาน หรือสถานกักขังของกรมราชทัณฑ์ หรือเป็นผู้ซึ่งถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้ไปลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเบี้ยความพิการต่อผู้บัญชาการเรือนจำผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หรือผู้บริหารที่เรียกชื่ออย่างอื่น แล้วแต่กรณี เพื่อจัดส่งเป็นหนังสือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นภูมิลำเนาของคนพิการตามกฎหมาย

๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยความพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๓๖ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ ข้อ ๖ คนพิการซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยความพิการ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ได้แก่ มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน มีบัตรประจำตัวคนพิการ ไม่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ของรัฐ โดยภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีให้คนพิการลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยความพิการในใบงบประมาณถัดไปด้วยตนเองต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนา โดยมีหลักฐานคือบัตรประจำตัวคนพิการ ทะเบียนบ้าน สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนาที่ผู้ขอรับเงินเบี้ยความพิการ

สิทธิของผู้ได้รับเงินเบี้ยความพิการตามระเบียบนี้สิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตาย (๒) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๖ (๓) แจ้งสละสิทธิการขอรับเงินเบี้ยความพิการ เป็นหนังสือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยความพิการ โดยกรณีสิทธิได้รับเงินเบี้ยความพิการดังกล่าวสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งงบการเงินจ่ายเบี้ยความพิการสำหรับบุคคลดังกล่าวทันที เว้นแต่กรณีย้ายภูมิลำเนาไม่ตัดสิทธิ แต่ต้องไปยื่นที่ อปท.แห่งใหม่ภายในเดือนพฤศจิกายน (ข้อ ๘)

๓) ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง รายชื่อสถานสงเคราะห์ของรัฐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๒๘ ง เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวได้จัดให้บุคคลที่มีบัตรประจำตัวคนพิการได้รับสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูเป็นการประจำตามระเบียบของหน่วยงานของรัฐนั้น ได้แก่ สถานสงเคราะห์ในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถานสงเคราะห์ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานสงเคราะห์ในสังกัดกรมควบคุมโรค

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนดระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้^{๑๔}

^{๑๔} คณะกรรมการฯ มีมติ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เห็นชอบให้ชักซ้อมแนวทางการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติหรือระเบียบ/ประกาศเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการทั้งในระดับบุคคล กลุ่มและชุมชน เช่น การให้บริการล่ามภาษามือ การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล การช่วยเหลือผู้ดูแลคนพิการ การสนับสนุนสถานสงเคราะห์เอกชนที่รับอุปการะคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๒. ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาทั้งทางด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมาย สนับสนุนสถานศึกษาในพื้นที่ที่สามารถจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ สนับสนุนให้คนพิการเข้าถึงกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ

๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการได้ฝึกอาชีพ ประกอบอาชีพและมีงานทำทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม เช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการในด้านอาชีพ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ สนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการจ้างคนพิการเข้าทำงาน สนับสนุนให้มีการจ้างคนพิการเข้าทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมสนับสนุนให้มีองค์กรของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนามาตรฐานการให้บริการและได้รับการรับรองมาตรฐานองค์กร

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการทั้งระดับบุคคลและกลุ่มคนพิการได้เข้าถึงสิทธิฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ โดยประสานงานหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ให้บริการในเรื่องต่างๆให้การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสิ่งส่งเสริมพัฒนาการ การบริการด้านพาหนะเดินทางแก่คนพิการ

๖. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการและทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการวางแผน การออกแบบงานโยธาและการพิจารณาออกใบอนุญาตก่อสร้างต่างๆ ยึดหลักการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการออกแบบของภาคเอกชนที่ดำเนินงานก่อสร้างในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้มีการนำแนวคิดออกแบบที่เป็นสากลที่ทุกคนสามารถใช้ได้ในขอบเขตมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การคมนาคม สารสนเทศและการสื่อสาร

๗. ขจัดกีดกันเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ โดย ให้บุคลากรในสังกัดถือปฏิบัติ และเป็นผู้มีจิตใจมุ่งบริการโดยมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการทุกรูปแบบในเรื่องต่างๆ ทั้งทางด้าน การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำแนะนำแก่องค์กรเอกชน หรือบุคคลในพื้นที่ความรับผิดชอบมิให้มีการกระทำความผิด

๘. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสำรวจและค้นหาคนพิการในพื้นที่ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมให้คนพิการได้มีบัตรประจำตัวคนพิการ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับท้องถิ่นสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระดับจังหวัด และมีการบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาท้องถิ่นระยะสามปี การ จัดให้มีการวิเคราะห์โครงสร้างและการบริหารจัดการเพื่อจัดให้มีบุคลากรด้านนี้ไว้เป็นการเฉพาะ รวมทั้งจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือการจัดสภาพแวดล้อมที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติให้เป็นไปตามมาตรา ๒๑ แล้ว ได้แก่ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตคนพิการตำบลหัวถนน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลครบุรี เรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลครบุรี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีสาระสำคัญ เช่น

(๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นประธานกรรมการประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสองคน ผู้แทนหน่วยงานบริการสาธารณสุขในตำบลสองคน ผู้แทนสถานศึกษาในตำบลสองคน ผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ในตำบลสองคนผู้แทนคนพิการแต่ละประเภทในตำบลจำนวนห้าคนซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลอีกสองคนซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง และผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลสองคน เป็นกรรมการโดยให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ มีการกำหนดแผนและนโยบาย โครงการงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในตำบลให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในตำบลเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับตำบล

(๔) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรด้านคนพิการ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

มาตรา ๒๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น^{๑๕}

^{๑๕} ๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และ

ดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง การจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาพื้นฐาน กำหนดให้มีสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ เช่น จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประเมินและรายงานผลดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาส จัดระบบสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้น

๒) **กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ** มีภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการสังคม การสังคมสงเคราะห์ แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ คนไร้ที่พึ่ง ผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในรูปแบบของสถานสงเคราะห์และการประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการสังคม พัฒนารูปแบบและวิธีการในการให้บริการสวัสดิการในแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด จัดบริการสวัสดิการสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีปัญหาทางสังคม กำหนดและพัฒนามาตรฐานให้บริการสวัสดิการสังคมในพื้นที่ ให้บริการกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เป็นต้น

๓) **กรมการแพทย์** มีภารกิจในการพัฒนาวิชาการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ฝ่ายกาย โดยกำหนดให้มีศูนย์ลิริรินธรเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แก่ผู้พิการ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการแก่สถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน

๔) **กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน** มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน ศักยภาพกำลังแรงงาน และผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนากำลังแรงงานให้มีฝีมือได้มาตรฐานในระดับสากล และส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมและพัฒนาแรงงาน สตรี เยาวชน คนพิการ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นต้น

๕) *กรมการจัดหางาน* มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำและคุ้มครองคนหางาน โดยศึกษา วิเคราะห์สภาวะตลาดแรงงาน แนวโน้มตลาดแรงงาน เป็นศูนย์กลางข้อมูลตลาดแรงงาน เป็นต้น

มาตรา ๒๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการการส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการการศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรให้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

มาตรา ๒๔ กองทุนประกอบด้วย

(๑) ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ เงินงบประมาณ และรายได้ในกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่โอนมาตามมาตรา ๔๒

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทั้งนี้ ให้รัฐบาลจัดสรรให้เพียงพอแก่การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๔) เงินรายได้จากการออกสลากหรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรม

(๕) เงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔

(๖) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๗) รายได้จากการขาย การลงทุน หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของกองทุน

(๘) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน หรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือนิติกรรม

(๙) รายได้บางส่วนจากภาษีของสินค้าและบริการที่เป็นสาเหตุแห่งความพิการตามที่กฎหมายกำหนด

(๑๐) รายได้อื่น

เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

การบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเข้ากองทุน ให้ผู้บริจาคมำไปหักลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีได้ตามที่กฎหมายกำหนด^{๑๖}

^{๑๖} พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร

ลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับการบริจาคให้แก่กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๑) สำหรับบุคคลธรรมดา ให้ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้พึงประเมิน หลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักลดหย่อนเท่าจำนวนเงินที่บริจาค แต่เมื่อรวมกับเงินบริจาคตาม มาตรา ๔๗ (๗) แห่งประมวลรัษฎากรแล้วต้องไม่เกินร้อยละสิบของเงินได้พึงประเมิน หลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักลดหย่อนนั้น (๒) สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าของทรัพย์สินเท่าที่บริจาค แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะแล้ว ต้องไม่เกินร้อยละสองของกำไรสุทธิก่อนหัก รายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะ

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็น ประธานอนุกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทน กรมบัญชีกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนเก้าคน ในจำนวนนี้ ต้องเป็นผู้แทนองค์การคนพิการอย่างน้อยเจ็ดคนเป็นอนุกรรมการ และให้ เลขธิการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน การหา ประโยชน์และการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงิน อนุมัติโครงการ กำหนดวงเงิน และรายการค่าใช้จ่าย เพื่อสนับสนุนแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามที่คณะอนุกรรมการตามประเภทความพิการ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดหรือ คณะอนุกรรมการอื่นเสนอ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อ คณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด^{๑๗}

^{๑๗}ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บ รักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ค่าใช้จ่ายที่สนับสนุน ได้แก่

(๑) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เช่น ค่าใช้จ่ายใน การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้ คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มี ส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้

(๒) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรง สมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศัลยกรรม การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิต ในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

(๓) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนับสนุนเกี่ยวกับจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพ การมีงานทำ การส่งเสริมการประกอบอาชีพ บริการสื่อหรือสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพทั้งในส่วนอาชีพอิสระหรือทำงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานภาครัฐ

(๔) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง การดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการทั้งในส่วนองค์กรของคนพิการ หรือองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานเพื่อคนพิการ การเสริมสร้างเครือข่ายในทุกระดับเพื่อให้องค์กรต่างๆ สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

(๕) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗

(๖) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน เช่น การบริหารจัดการกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ การติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุน

(๗) ค่าใช้จ่ายในเรื่องอื่นที่เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนเห็นสมควร

๒. ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ หน้า ๗ เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง ได้กำหนดแนวทางการอนุมัติจ่ายเงินกองทุน สรุปได้ดังนี้

๑. แนวทางการสนับสนุนแผนงานโครงการ

๑.๑ คุณสมบัติเกี่ยวกับองค์กรที่ยื่นคำขอ ตามระเบียบข้อ ๕ หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนที่จะขอรับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติ (๑) มีที่ทำการหรือสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่ยื่นคำขอไม่น้อยกว่า ๖ เดือน (๒) มีคณะกรรมการ บุคลากร หรืออาสาสมัครในการปฏิบัติงานประจำ หรือมีที่ปรึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๓) มีผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการหรือเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน (๔) มีระบบการบริหารงานและระบบการเงินการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ

๑.๒ ลักษณะแผนงานโครงการที่ยื่นคำขอ ตามระเบียบข้อ ๖ มี (๑) สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ นโยบายรัฐบาล หรือนโยบายของคณะกรรมการ (๒) มีวัตถุประสงค์และกระบวนการในการดำเนินงานชัดเจน และมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๓) สร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือหน่วยงานหรือประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๔) มีคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการหรือมีหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจด้านคนพิการเข้าร่วมบริหารจัดการหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน ในกรณีเป็นหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นแผนงานหรือโครงการที่ริเริ่มใหม่หรือเป็นโครงการที่ไม่สามารถขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณปกติได้ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ ในกรณีเป็นองค์กรภาคเอกชนต้องเป็นแผนงานหรือโครงการที่ดำเนินงานมาแล้วโดยมีทุนหรือเงินสมทบอยู่บางส่วน หรือเป็นแผนงานหรือโครงการใหม่ และต้องไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการและแหล่งทุนอื่น ๆ หรือได้รับการสนับสนุนแต่ไม่เพียงพอ นอกจากนั้น คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนอาจกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนดำเนินการเป็นการเฉพาะเพื่อประโยชน์ต่อคนพิการและประชาชนตามยุทธศาสตร์การดำเนินงานกองทุนในเชิงรุกได้

๒. แนวทางการสนับสนุนการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ

๒.๑ คุณสมบัติผู้กู้ยืมเป็นรายบุคคล ตามระเบียบข้อ ๙ กำหนดคนพิการสามารถขอกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพเป็นรายบุคคล โดยวงเงินให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพเป็นรายบุคคล ไม่เกินรายละ สี่หมื่นบาท ผ่อนชำระภายใน ๕ ปีโดยไม่มีดอกเบี้ย ผู้กู้ยืมต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) กรณีเป็นคนพิการ (๑) มีบัตรประจำตัวคนพิการ (๒) มีความจำเป็นในการขอรับการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพในท้องที่ที่ยื่นคำขอ (๓) มีความสามารถในการประกอบอาชีพในเรื่องที่ขอรับการสนับสนุน (๔) บรรลุนิติภาวะ เว้นแต่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนจะเห็นเป็นอย่างอื่น (๕) มีชื่อในทะเบียนบ้านหรือมีถิ่นที่อยู่ถาวรในท้องที่ที่ยื่นคำขอกู้ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน (๖) ไม่มีประวัติเสียหายในการกู้เงินจากกองทุน เว้นแต่ได้ดำเนินการแก้ไขมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเป็นกรณีคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนจะเห็นเป็นอย่างอื่น (๗) กรณีมีหนี้สินอยู่กับกองทุนต้องได้ชำระหนี้มาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละหกสิบของวงเงินกู้ยืมทั้งหมดและเมื่อได้การอนุมัติแล้วต้องชำระหนี้สินที่มีอยู่เดิมทั้งหมด (๘) มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ยืมได้และมีบุคคลที่น่าเชื่อถือได้เป็นผู้ค้ำประกัน

(ข) กรณีเป็นผู้ดูแลคนพิการ (๑) มีคุณสมบัติตาม (ก) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) และ (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย (๓) ได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากผู้แทนองค์กรด้านคน

พิการ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา ชำราชาการระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือมีหลักฐานเชื่อได้ว่าเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการซึ่งมิได้มีหนี้สินจากกองทุน

๒.๒ คุณสมบัติผู้กู้ยืมเป็นรายกลุ่ม ตามระเบียบข้อ ๑๐ ยังกำหนดให้ผู้ขอกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพเป็นรายกลุ่มวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านบาท ผ่อนชำระภายใน ๕ ปีโดยไม่มีดอกเบี้ย ทั้งนี้ วงเงินเฉลี่ยต่อบุคคลไม่เกินวงเงินรายบุคคลโดยคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินนอกจากมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันกับรายบุคคลยังต้องมีคุณสมบัติ (๑) เป็นกลุ่มคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ ทั้งนี้ ต้องมีสมาชิกกลุ่มไม่น้อยกว่าสองคน (๒) มีหลักฐานจากสถาบันการเงินเกี่ยวกับการออมเงินของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน (๓) ดำเนินกิจการของกลุ่มในท้องที่จังหวัดที่ยื่นคำขอต่อเรื่องจนถึงวันยื่นคำขอแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน (๔) ได้รับการรับรองเป็นหนังสือรับรองจากองค์กรด้านคนพิการที่เป็นนิติบุคคลหรือหน่วยงานภาครัฐว่าเป็นกลุ่มที่มีผลงานน่าเชื่อถือจริง (๕) มีแผนงานหรือโครงการของกลุ่มที่จะดำเนินการต่อไปอย่างชัดเจน

เกณฑ์การชี้วัด

ต่อมาคณะกรรมการบริหารกองทุนได้ออกประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เรื่อง เกณฑ์ชี้วัดการพิจารณาให้กู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการวินิจฉัยของผู้เกี่ยวข้องในการให้กู้ยืมเงินกองทุนทั้งในส่วนของความสามารถและความจำเป็นของผู้กู้ยืมทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่มหรือผู้ดูแลคนพิการ และความน่าเชื่อถือของผู้ค้ำประกัน รวมทั้งพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการลงทุนในกิจการดังกล่าว ซึ่งการให้กู้ยืมในแต่ละรายต้องผ่านเกณฑ์ได้คะแนนรวมมากกว่าร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป

สำหรับผู้ดูแลคนพิการซึ่งเป็นบุคคลซึ่งมีหน้าที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการรายนั้นตามกฎหมายหรือศีลธรรมจรรยา และคนพิการนั้นไม่สามารถกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพจากกองทุนได้ เนื่องจาก (๑) เป็นผู้เยาว์ (๒) คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถหรือ (๓) เป็นคนพิการทางจิตหรือพฤติกรรม ออทิสติก และสติปัญญา หรือ (๔) มีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ซึ่งได้รับการรับรองจากแพทย์ จึงให้บุคคลที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนมีสิทธิยื่นคำขอรับการกู้ยืมเงินในนามตนเองได้ ทั้งนี้

ต้องเป็นหนังสือรับรองจากผู้แทนองค์กรด้านคนพิการซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา ชำราชาการระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือมีหลักฐานอื่นที่เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องเชื่อได้ว่าเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจริงซึ่งมิได้มีหนี้สินจากกองทุน

๓. สถานที่ยื่นคำขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ตามระเบียบข้อ ๑๒ กำหนดสถานที่ การยื่นคำขอรับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการ และการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ (๑) หน่วยงานหรือบุคคลที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติหรือหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่ได้รับมอบหมาย (๒) หน่วยงานหรือบุคคลที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนั้นๆ (๓) ในกรณีกลุ่มเป้าหมายตามแผนงานหรือโครงการมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่มากกว่าหนึ่งจังหวัดหรือมิได้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่ยื่นคำขอรับการสนับสนุนนั้น ให้นำเสนอต่อสำนักงานพิจารณา ก่อนเสนอคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพิจารณานุมัติต่อไป

๔. วงเงินและรายการให้การสนับสนุนแผนงานโครงการ ตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายที่กองทุนให้การสนับสนุนในการจัดทำแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ได้กำหนดแนวทางการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการ ดังต่อไปนี้

ก. ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการของแต่ละแผนงานหรือโครงการ เช่น ค่าเช่าสถานที่ตั้งโครงการ ค่าน้ำประปา และค่าน้ำดื่ม ค่าไฟฟ้า ค่าจ้างบุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานหรือค่าจ้างที่ปรึกษาโครงการ ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงาน เช่น เดินทางไปสำรวจ เตรียมกิจกรรมโครงการ ค่าออกแบกกิจกรรมโครงการ ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรสาร อินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายทราบและเข้าร่วมกิจกรรม ค่าวัสดุ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมโครงการและติดตามประเมินผล ค่าจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากแผนงานหรือโครงการ และ ค่าใช้จ่ายอื่นใดตามที่ คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นรายกรณี ทั้งนี้ อัตราวงเงินในการสนับสนุนให้เป็นไปตามความจำเป็น เหมาะสม และโดยประหยัด

ข. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้ช่วยคนพิการเฉพาะกิจซึ่งได้ปฏิบัติงานตามหน่วยงานหรือองค์กรผู้จัดทำโครงการมอบหมาย โดยการจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการเฉพาะกิจที่เป็น

ส่วนหนึ่งของโครงการและมีระยะเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่า ๑ วัน และวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการเฉพาะกิจเพื่อช่วยคนพิการที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย รวมทั้งการจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการเฉพาะกิจ ให้พิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสมในอัตราสัดส่วนคนพิการไม่เกิน ๑๐ คน ต่อผู้ช่วยคนพิการ ๑ คน ทั้งนี้ อัตราวงเงินค่าตอบแทนผู้ช่วยคนพิการเฉพาะกิจ ไม่เกินคนละ ๒๐๐ บาทต่อวันหรือตามความจำเป็น เหมาะสม และโดยประหยัด

ค. ค่าตอบแทนล่ามภาษามือ ให้ใช้จ่ายได้ตามความจำเป็น เหมาะสมและโดยประหยัดในภารกิจการใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ การร้องทุกข์ หรือการกล่าวโทษหรือการเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรมรวมทั้งเป็นผู้บรรยายโดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน

ง. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดทำสื่อทางเลือกสำหรับคนพิการ ให้พิจารณาสนับสนุนตามความจำเป็น ความเหมาะสม และโดยประหยัด

จ. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือหรือเอกสารทางวิชาการ ให้การสนับสนุนในกรณีมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และสอดคล้องกับกฎหมายระเบียบของทางราชการ หรือเป็นผลงานของนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับในสังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ อัตราและวงเงินที่ให้การสนับสนุนจะพิจารณาตามความจำเป็น ความเหมาะสม และโดยประหยัด

ฉ. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พิจารณาสันับสนุนในกรณีวัตถุประสงค์เพื่อการเสริมสร้างเจตคติที่ดีของสังคมต่อคนพิการ ไม่เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรผู้เสนอโครงการ และ ไม่มีเนื้อหาและลักษณะของกิจกรรมซ้ำซ้อนกับกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนที่กำลังดำเนินการอยู่

ช. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการจ้างงานคนพิการ ให้พิจารณาสนับสนุนในกรณีการเข้าทดลองทำงานในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎกระทรวงที่ต้องจ้างคนพิการเข้าทำงาน สนับสนุนค่าตอบแทนไม่เกินสามเดือน และคนพิการรายนั้นมีความยากลำบากในการหางานทำ

ซ. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อคนพิการ ให้พิจารณาสนับสนุนในกรณีมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการ ก่อให้เกิดนวัตกรรม หรือเป็นการต่อยอด ข้อเสนอวิธีการศึกษาวิจัยมีความชัดเจนและเป็นไปได้ ทั้งนี้ วงเงินและรายการที่ให้การสนับสนุนจะพิจารณาตามความจำเป็น และเหมาะสม

๕. การวิเคราะห์และการพิจารณาอนุมัติ กำหนดให้สำนักงาน พก. หรือหน่วยงานที่รับคำขอหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนั้น ทำหน้าที่ตรวจสอบและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแต่ละแผนงานหรือโครงการหรือคำขอกู้ยืมเงินทุนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการตามมาตรา ๑๑ ก่อนเสนอคณะกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาอนุมัติต่อไป

เกณฑ์ชี้วัดโครงการ

ต่อมาได้มีประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เรื่อง กำหนดรายละเอียดการปฏิบัติและเกณฑ์ชี้วัดการพิจารณาให้เงินสนับสนุนโครงการจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ สรุปได้ดังนี้

๑. องค์กรที่จะได้รับการสนับสนุนโครงการจากกองทุนต้องมีข้อบ่งชี้คุณสมบัติตามเกณฑ์ (ก) มีที่ทำการหรือสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่จะยื่นคำขอไม่น้อยกว่าหกเดือน (ข) มีคณะกรรมการ บุคลากร หรืออาสาสมัครในการปฏิบัติงานประจำ หรือมีที่ปรึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ค) มีผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการหรือเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน (ง) มีระบบการบริหารงานและระบบการเงินการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีองค์กรภาคเอกชนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลให้มององค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคลรับรองผลงานเป็นหนังสือตาม (ค)

๒. ลักษณะแผนงานหรือโครงการที่องค์กรจะได้รับการสนับสนุนจากกองทุนต้องมีข้อบ่งชี้ตามเกณฑ์ (ก) สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ นโยบายรัฐบาล หรือนโยบายของคณะกรรมการ กรณีโครงการที่จัดสรรวงเงินให้จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัด (ข) มีวัตถุประสงค์และกระบวนการในการดำเนินงานชัดเจน และมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ค) สร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือหน่วยงานหรือประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งนี้ ในกรณีโครงการที่จัดสรรวงเงินให้จังหวัดต้องระบุรายการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานด้วย (ง) มีคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการหรือมีหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจด้านคนพิการเข้าร่วมบริหารจัดการหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน (จ) เฉพาะหน่วยงานภาครัฐต้อง เป็นแผนงานหรือโครงการที่ริเริ่มใหม่ หรือ เป็นโครงการที่ไม่สามารถขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณปกติได้ หรือได้รับการสนับสนุนแต่ไม่เพียงพอ (ฉ) เฉพาะองค์กรภาคเอกชนต้องเป็นแผนงานหรือโครงการดำเนินงานมาแล้วโดยมีทุน

หรือเงินสมทบอยู่บางส่วน หรือ เป็นแผนงานหรือโครงการใหม่และต้องไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการและแหล่งทุนอื่น ๆ หรือได้รับการสนับสนุนแต่ไม่เพียงพอการกำหนดลักษณะแผนงานหรือโครงการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนอาจกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนดำเนินการเป็นการเฉพาะเพื่อประโยชน์ต่อคนพิการและประชาชนได้

๓. สำระสำคัญของแผนงานหรือโครงการที่องค์กรขอรับการสนับสนุนจากกองทุน อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(ก) ชื่อแผนงานหรือโครงการ ต้องมีความชัดเจน เหมาะสม และเฉพาะเจาะจง โดยมีข้อบ่งชี้ถึงเนื้อหาสาระในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ กรณีการเขียนแผนงานหรือโครงการชัดเจน เหมาะสม และเฉพาะเจาะจงให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม และไม่เฉพาะเจาะจง โดยขาดข้อบ่งชี้ถึงเนื้อหาสาระในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้คะแนน ๒ คะแนน

(ข) หลักการและเหตุผล ต้องเกี่ยวข้องและสะท้อนสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อยหนึ่งปัญหาและมีความจำเป็นต้องทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาหรือสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในเรื่องต่าง ๆ ให้ชัดเจน กรณีหลักการและเหตุผลมีข้อบ่งชี้ชัดเจนและครบถ้วนให้คะแนน ๑๕ คะแนนหรือในกรณีหลักการและเหตุผลไม่เกี่ยวข้องและสะท้อนสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายน้อยไม่ชัดเจน ให้คะแนน ๕ คะแนน

(ค) วัตถุประสงค์ของโครงการ ต้องมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และสามารถวัดผลและประเมินผลได้ (๒) สอดคล้องกับชื่อโครงการที่เสนอ และสะท้อนการป้องกันแก้ไขปัญหา หรือสนองตอบกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) และ (๒) ครบทั้งสองข้อให้คะแนน ๑๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ทั้งสองข้อไม่ให้คะแนน

(ง) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ (๒) ระบุกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (๓) มีจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม (๔) ไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการลักษณะเดียวกันและดำเนินการในพื้นที่เดียวกันที่ได้รับ

อนุมัติแล้ว (๕) มีวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ครบทั้งห้าข้อให้คะแนน ๑๐ คะแนนหรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ตั้งแต่สองข้อถึงสามข้อให้คะแนน ๓ คะแนน หรือกรณีมีข้อบ่งชี้เพียงข้อเดียวหรือไม่มีข้อบ่งชี้ตามที่กำหนด ไม่ให้คะแนน

(จ) การกำหนดสถานที่ดำเนินงานโครงการ โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) เหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรม (๒) ให้ระบุสถานที่ตั้งของโครงการที่ชัดเจน (๓) มีความเหมาะสมกับสภาพความพิการ (๔) มีความสะดวก และประหยัด กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ครบทั้งสี่ข้อให้คะแนน ๑๐ คะแนนหรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้สองข้อ ให้คะแนน ๓ คะแนน หรือกรณีมีข้อบ่งชี้เพียงข้อเดียวหรือไม่มีข้อบ่งชี้ตามที่กำหนด ไม่ให้คะแนน

(ฉ) ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) ต้องมีการระบุระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของโครงการภายในปีงบประมาณ ในกรณีมีแผนงานเกินกว่าหนึ่งปีให้เสนอภาพรวมมาประกอบการพิจารณาด้วย (๒) มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน (๓) มีความสอดคล้องกับสภาพความพิการ กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) (๒) และ (๓) ครบทั้งสามข้อให้คะแนน ๑๐ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้สองข้อ ให้คะแนน ๓ คะแนน หรือกรณีไม่มีข้อบ่งชี้ตามที่กำหนด ไม่ให้คะแนน

(ช) วิธีการดำเนินงาน โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) แสดงถึงรายละเอียดกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างชัดเจน (๒) กิจกรรมที่ดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) และ (๒) ครบทั้งสองข้อให้คะแนน ๑๐ คะแนน หรือกรณี ขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ทั้งสองข้อไม่ให้คะแนน

(ซ) งบประมาณ โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) มีความสอดคล้องกับโครงการที่ขอรับการสนับสนุน (๒) มีความสมเหตุสมผล ประหยัด คุ่มค่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) และ (๒) ครบทั้งสองข้อให้คะแนน ๑๐ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ทั้งสองข้อ ไม่ให้คะแนน

(ณ) ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีข้อบ่งชี้ดังต่อไปนี้ (๑) สามารถกำหนดผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและโดยอ้อมจากการดำเนินงานตามโครงการ (๒) สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายตาม (ง) จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กรณีมีข้อบ่งชี้ (๑) และ (๒) ครบทั้ง

สองข้อให้คะแนน ๑๕ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งให้คะแนน ๓ คะแนน หรือกรณีขาดข้อบ่งชี้ทั้งสองข้อหรือข้อบ่งชี้ไม่ชัดเจน ไม่ให้คะแนน

๔. องค์กรและแผนงานหรือโครงการที่จะได้รับการพิจารณาสนับสนุนจากกองทุนจะต้องผ่านเกณฑ์ตามข้อ ๑. และข้อ ๒. ครบทุกข้อ และได้คะแนนในทุกข้อตามข้อ ๓. โดยได้คะแนนรวมตั้งแต่ ๗๐ คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน เว้นแต่กรณีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๗ ให้สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยได้รับเงินสนับสนุนสำหรับค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการจากกองทุน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ^{๑๔}

^{๑๔} ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่ง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ หน้า ๒๐ เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง กำหนดให้สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามแผนงานค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับการบริหาร บุคลากร การพัสดุและการจัดการ โดยการกำหนดวงเงินที่ให้การสนับสนุนรายการค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการของสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ต่อมาได้มีประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุน เรื่อง กำหนดวงเงินและรายการที่กองทุนให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๓๘ ง เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒ โดยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามแผนงานค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของสมาคมสภาคนพิการในเรื่องเกี่ยวกับการบริหาร บุคลากร การพัสดุและการจัดการ โดยการกำหนดวงเงินที่ให้การสนับสนุนรายการค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

มาตรา ๒๘ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการตัดหนี้เป็นสูญ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง^{๑๕}

^{๑๕} ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยการตัดหนี้เป็นสูญ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑) ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองการตัดหนี้เป็นสูญเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณา กลั่นกรองและให้ความเห็นเกี่ยวกับการตัดหนี้เป็นสูญแก่ลูกหนี้เป็นรายกรณีเพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติให้ความเห็นชอบ

๒) หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการตัดหนี้เป็นสูญ ได้แก่ (๑) กรณีลูกหนี้ซึ่งเป็นคนพิการหรือ ผู้ดูแลคนพิการและผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย หรือศาลมีคำสั่งเป็นคนสาบสูญ และปรากฏหลักฐาน จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเชื่อได้ว่าไม่มีทรัพย์สินชำระหนี้ได้ (๒) กรณีซึ่งได้ดำเนินคดีจนถึง ที่สุดแล้วแต่ไม่สามารถบังคับคดีเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ (๓) กรณีลูกหนี้ซึ่งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาแล้วเห็นตรงกันว่าไม่สามารถชำระต้นเงินหรือ ดอกเบี้ยได้โดยสิ้นเชิง เนื่องจากเป็นหนี้ซึ่งลูกหนี้ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติอื่นทำให้กิจการ ที่เกิดจากการกู้ยืมหรือที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่หรือทั้งหมดได้รับความเสียหาย หรือเป็นหนี้ที่ไม่ สามารถติดตามลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ หรือลูกหนี้และผู้ค้ำประกันตกอยู่ในวิสัยที่ไม่สามารถชำระ หนี้ได้ เป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความแต่ไม่มีหลักฐานหรือมีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะฟ้องลูกหนี้ได้ หรือเป็นหนี้ที่ขาดอายุความ (๔) กรณีลูกหนี้ซึ่งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการบริหาร กองทุนพิจารณาแล้วเห็นตรงกันว่า หากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับมูลหนี้ที่จะ ได้รับชำระ โดยฟังความเห็นจากสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

๓) การตัดหนี้สูญที่ตัดจำหน่ายจากบัญชีของลูกหนี้กองทุนเป็นเพียงการดำเนินการทาง บัญชีเท่านั้น โดยไม่รวมถึงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่กรณีไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามกฎหมายได้

ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตัดหนี้เป็นสูญของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ สรุปได้ ดังนี้

๑. การติดตามหนี้สินจากลูกหนี้

๑) ก่อนลงนามในสัญญากู้ยืมเงินต้องแจ้งหลักเกณฑ์และวิธีการชำระหนี้ให้ผู้กู้ยืมและผู้ค้ำประกันทราบเพื่อถือปฏิบัติ รวมทั้งต้องแจ้งให้ทราบความเป็นลูกหนี้ร่วมของผู้กู้และผู้ค้ำประกันด้วย

๒) ถ้าผู้กู้ยืมไม่ชำระเงินต้นไม่ว่าในงวดใด ให้ทวงถามเป็นหนังสือโดยการส่งทางไปรษณีย์ตอบรับและแจ้งมูลหนี้และให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระตามกำหนดเวลาในสัญญา และแจ้งผู้ค้ำประกันทราบ

๓) ในการทวงถามเป็นหนังสือ ให้ดำเนินการตรวจสอบที่อยู่ที่เป็นปัจจุบันของลูกหนี้ทุกราย จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง หรือสำนักทะเบียนราษฎรท้องถิ่น

๔) ให้รายงานผลการปฏิบัติเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบทุกครั้งพร้อมทั้งรวบรวมหลักฐานไว้ในทะเบียนลูกหนี้รายบุคคลด้วย

๕) ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบกองทุนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้ตามที่เลขาธิการกำหนดเพื่อสะดวกในการจัดการเร่งรัดหนี้สินอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันคดีขาดอายุความและรายงานผลให้คณะกรรมการบริหารกองทุนทุกสามเดือน และมีบันทึกการส่งมอบงานในกรณีเปลี่ยนเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ

๒. การเร่งรัดหนี้สินจากลูกหนี้

๑) กรณีพบว่าลูกหนี้รายที่ไม่ชำระหนี้หรือไม่มีการตอบรับใดๆ ให้จัดส่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกองทุนเยี่ยมบ้าน เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุที่ไม่ชำระหนี้ และประเมินความสามารถในการชำระหนี้และทรัพย์สินของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน รวมทั้งแนะนำชี้แจงการชำระหนี้ โดยให้บันทึกการเยี่ยมบ้านตามแบบ (ลน.๑) ท้ายประกาศ

๒) กรณีลูกหนี้ประสงค์จะขยายระยะเวลาการชำระหนี้ ให้ดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ตามแบบ เลขาธิการกำหนด และกรณีมีบุคคลที่มีใช้ลูกหนี้รับชำระหนี้แทนอย่างลูกหนี้ร่วม

๓) กรณีไม่สามารถดำเนินการตาม ๒) ได้ ให้เจ้าหน้าที่บันทึกปากคำผู้นำเชื่อถือหรือผู้นำท้องถิ่นอย่างน้อยสองคนไว้เป็นพยาน

๔) กรณีไม่สามารถติดตามผู้กู้ให้ชำระหนี้ได้ ให้มีหนังสือแจ้งผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทน

๕) กรณีไม่ชำระหนี้เป็นเวลาติดต่อกันตั้งแต่สิบสองงวดขึ้นไป หรืออายุความเหลือไม่ถึงหกเดือน ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมพิจารณาบอกเลิกสัญญาและเรียกเงินทั้งหมดคืน

๓. การดำเนินคดีเพื่อบังคับเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้

๑) จัดลำดับลูกหนี้กองทุนที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องส่งฟ้องคดี โดยจัดลำดับลูกหนี้ที่จะส่งฟ้องคดีก่อน-หลังตามอายุความที่ใกล้จะหมดหรือเป็นกรณีมีเหตุที่ต้องบอกเลิกสัญญาและต้องฟ้องเรียกหนี้ทั้งหมดคืน

๒) ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดหรือสำนักงานอัยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อฟ้องคดี โดยรวบรวมพยานหลักฐานและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการฟ้องคดีตามที่พนักงานอัยการกำหนด

๓) โกล่เกลี่ยและประนอมหนี้เพื่อระงับข้อพิพาทโดยเร็ว ซึ่งดำเนินการได้ในขั้นตอนก่อนส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดี หรือดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ หรือกรณีในชั้นศาล ทั้งนี้การประนอมหนี้ไม่สามารถตัดหนี้บางส่วนได้

๔) บังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหมายบังคับคดีภายในกำหนดระยะเวลาการบังคับคดีตามสมควร

๔. การดำเนินการตัดหนี้เป็นสูญ เมื่อดำเนินการครบถ้วนตามขั้นตอนในระเบียบแล้ว แต่ยังไม่ได้รับชำระหนี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกองทุนรายงานผลการปฏิบัติต่อสำนักงานเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานอย่างน้อยสามคนทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้แต่ละรายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการตัดหนี้เป็นสูญหรือไม่ ทั้งนี้ ให้คณะทำงานสรุปผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการกลั่นกรองการตัดหนี้เป็นสูญเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบการเงินส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนจำนวนเจ็ดคนประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการเงิน การประเมินผล และการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลจำนวนสองคน และคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา ๑๙ อย่างน้อยหนึ่งคน เป็นกรรมการโดยมีรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นผู้แทนขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนนี้

มาตรา ๓๑ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลได้

มาตรา ๓๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ วรรคสามมาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๕ และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนตามมาตรา ๓๐ โดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน^{๒๐}

^{๒๐} กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๓๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราและวิธีการ ดังนี้

๑. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด อัตราส่วนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นส่วนราชการระดับกระทรวงให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้จัดสรรให้แก่ส่วนราชการ ส่วนกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นของรัฐให้นับตามนิติบุคคล ทั้งนี้ คำว่า "ผู้ปฏิบัติงาน" หมายถึง ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ พนักงานยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวและลูกจ้างโครงการ

๓. วิธีการนับในส่วนเอกชน ให้นับจำนวนลูกจ้าง ณ วันที่ ๑ ตุลาคมของแต่ละปีเพื่อคำนวณจำนวนคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงาน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการมีหน่วยงานหรือสาขาในจังหวัดให้นับจำนวนลูกจ้างทุกสาขาในจังหวัดนั้นเข้าด้วยกัน ส่วนกรณีการนับหน่วยงานของรัฐ ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงาน ณ วันที่ ๑ ตุลาคมของแต่ละปีเพื่อคำนวณจำนวนคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงาน

มาตรา ๓๔ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๔ (๕) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง แต่มิได้ส่ง ส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวน

เงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด^{๒๐}

^{๒๐} กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ สรุปได้ ดังนี้

๑. กำหนดให้นายจ้างผู้ใดที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามที่กำหนด และมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนเป็นรายปี โดยคำนวณจากอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับครั้งหลังสุดในปีก่อนปีที่มีหน้าที่ส่งเงินเข้ากองทุนคูณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคูณด้วยจำนวนคนพิการที่ไม่ได้รับเข้าทำงาน

๒. วิธีการส่งเงิน ให้ส่งเป็นเงินสด เชื่อกิตกรรมหรือธนาคารนิติส่งจ่ายกองทุนโดยส่งต่อ พก. หรือพมจ. ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ภายในวันที่ ๓๑ มกราคมของแต่ละปี (ข้อ ๕)

ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๙๙) พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเข้าทำงานสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างคนพิการดังกล่าว

สำหรับแนวทางการวินิจฉัยปัญหาข้อเรียกร้องให้มีการกำหนดช้อยยกเว้นให้แก่ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานแต่ไม่มีคนพิการมาสมัครไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามกฎหมายใหม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าร่างกฎกระทรวงนี้(ฉบับใหม่)ออกโดยอาศัยอำนาจมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน และบทบัญญัติในมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ให้อำนาจรัฐมนตรี

ว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน ดังนั้น สาระสำคัญของร่างกฎกระทรวงฉบับนี้จึงสามารถกำหนดได้เพียงเรื่องจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดจะต้องนำส่งเข้ากองทุนเท่านั้น โดยไม่สามารถกำหนดข้อยกเว้นให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานแต่ไม่มีคนพิการมาสมัครไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไว้ในร่างกฎกระทรวงนี้ได้

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ^{๒๒}

^{๒๒} ระเบียบคณะกรรมการฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ สรุปได้ดังนี้

๑) ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานอนุกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการเพิ่มเติมจากที่กำหนดในระเบียบนี้

๒) ให้หน่วยงานของรัฐและสถานประกอบการที่ไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้างไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ ให้แจ้งความจำนงต่อปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เพื่อจัดให้มีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้

๓) ให้คนพิการ/กลุ่มคนพิการที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือให้ยื่นคำขอด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่ได้รับมอบหมาย เว้นแต่คนพิการบกพร่องความสามารถหรือมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ให้ผู้ดูแลคนพิการยื่นคำขอเพื่อขอรับความช่วยเหลือแทนคนพิการได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะขอรับความช่วยเหลือโดยตรงจากหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ

มาตรา ๓๖ เลขานุการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้อายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งไม่ส่งเงินที่จะต้องส่งตามมาตรา ๓๔

การมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนำเงินส่งเข้ากองทุนหรือส่งเงินที่ค้างจ่ายภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการได้รับหนังสือนั้น และนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่จ่ายภายในเวลาที่กำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการอายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์กำหนด ทั้งนี้ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม^{๒๓}

มาตรา ๓๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะบริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด^{๒๔}

^{๒๓}ระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดสาระสำคัญแนวทางการ สั่งให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนและหรือบุคคลภายนอกมิให้จำหน่าย จ่าย โอน หรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องที่ได้สั่งอายัดไว้ รวมตลอดถึงการสั่งให้บุคคลภายนอกมิให้นำส่งเงินเข้ากองทุนด้วย

^{๒๔}กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๕๒ ก เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ กำหนดให้อาคารที่ก่อสร้างภายหลัง ๖๐ วันทีกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้ต้องจัดให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการและคนชรา สรุปได้ดังนี้

๑) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร

๒) สำนักงาน โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ประเภทต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

๓) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา หมายถึง ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา เช่น จัดให้มีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก(สัญลักษณ์รูปผู้พิการ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา) ทางลาด ที่จอดรถ ห้องลิฟต์ ลิฟต์สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้

ตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลางที่ ๑๐๕๙/๒๕๕๒ เห็นว่ากฎกระทรวงนี้ถือเป็นกฎหมายในการได้รับสิทธิในสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการตามรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะ จึงมีสภาพบังคับกับอาคารต่างๆ ที่อยู่ในการช่วยบังคับตามกฎหมายกระทรวงตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เห็นชอบให้หน่วยงานราชการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยให้โรงพยาบาลโรงพยาบาลจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามกฎกระทรวง พ.ศ.๒๕๔๘ และให้ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ/สำนักงานเขต ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และสถานีตำรวจดำเนินการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูลให้สำเร็จภายในปี ๒๕๕๔ โดยหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถตั้งงบประมาณและแปลงงบประมาณที่มีอยู่มาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๙๙) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน ๒ และส่วน ๓ หมวด ๓ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่

ยานพาหนะบริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้แก่คนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการดังกล่าว

ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร และบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๓๘ ก ราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีผลใช้ บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมีสาระสำคัญ คือ

๑. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ต้องจัด ให้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม บริการสื่อสารสาธารณะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ที่อยู่ในความควบคุมดูแล อยู่ใน รูปแบบ วิธีการ หรือช่องทางที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม (๒) การจัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ให้เป็นไปตามความต้องการ พิเศษของคนพิการแต่ละประเภท หากไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องให้ความช่วยเหลืออย่าง สมเหตุสมผลแก่คนพิการ โดยตัดแปลง ปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

๒. ให้สำนักงานปลัดกระทรวง ICT จัดให้มีการให้หรือให้ยืมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารแก่คนพิการ เช่น เครื่อง คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร เครื่องช่วยสื่อสารพร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วงสำหรับคนพิการ เครื่องพิมพ์ อักษรเบรลล์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องสแกนเนอร์ เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์ เครื่องอ่าน หนังสือสำหรับคนพิการ อุปกรณ์ควบคุมตัวชี้ตำแหน่ง เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยในการใช้ คอมพิวเตอร์ เช่น อุปกรณ์ครอบแป้นพิมพ์ ชุดอุปกรณ์สำหรับฝึกการใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์

มาตรา ๓๘ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่จ้างคน พิการเข้าทำงานมากกว่าร้อยละหกสิบของลูกจ้างในสถานประกอบการนั้น โดยมี ระยะเวลาจ้างเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันในปีภาษีใดมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงิน ได้ในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด^{๒๕}

มาตรา ๓๙ ให้สำนักงานมีอำนาจประกาศโฆษณาข้อมูลการ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ต่อสาธารณะ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะพิจารณาให้สัมปทาน การ ส่งเสริมการลงทุน การประกาศเกียรติคุณ สินเชื่อ รางวัล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใด แก่นายจ้างหรือสถานประกอบการใด ให้นำข้อมูลที่ได้ ประกาศตามวรรคหนึ่งมาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๔๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

^{๒๕} พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๕๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๔ เกี่ยวกับกักการยกเว้นภาษีให้แก่ นายจ้างหรือเจ้าของสถาน ประกอบการที่จ้างบุคคลที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเกินร้อยละ ๖๐ และมีระยะเวลาจ้างเกินกว่า ๑๘๐ วันในปีภาษีใด มีสิทธินำค่าจ้างมาหักเพิ่มขึ้นอีกร้อยละหนึ่งร้อยหรือ ๓ เท่าของค่าใช้จ่ายที่ จ้างคนพิการ

มาตรา ๔๑ ให้ถือว่าบัตรประจำตัวคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ เงินงบประมาณ และรายได้ที่ประกอบเป็นกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไปเป็นของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้โอนงบประมาณและบุคลากรของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ สังกัดสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการ และผู้สูงอายุ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาไปเป็นของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

มาตรา ๔๓ ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน สมควรกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้